

The page features a decorative design with three red circles of varying sizes. Two thin red lines originate from the top left and extend towards the top and middle circles. A larger red circle is positioned at the bottom right, with a thin red line extending from its top edge towards the right side of the page.

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

**ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СЪВМЕСТИМОСТТА НА
ОЦЕНКАТА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА
СРЕДА С ДОКЛАДА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА
ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА „ПРОГРАМАТА ЗА
ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО INTERREG —
ИПП БЪЛГАРИЯ — ТУРЦИЯ 2014 — 2020 Г.“ ПО ЛИНИЯ
НА ИНСТРУМЕНТА ЗА ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНА
ПОМОЩ (ИПП II)**

**ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА 2018 Г. ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СЪВМЕСТИМОСТТА НА
ОЦЕНКАТА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА С ДОКЛАДА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА
ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА „ПРОГРАМА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО
INTERREG—ИПП БЪЛГАРИЯ — ТУРЦИЯ 2014—2020 Г.“ ПО ЛИНИЯ НА ИНСТРУМЕНТА ЗА
ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНА ПОМОЩ (ИПП II)**

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад за наблюдение е изготвен в съответствие с:

Доклад за Стратегическа екологична оценка на „ПРОГРАМА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО INTERREG - ИПП БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ 2014 - 2020 г.“

Директива 2001/42/ЕК относно оценката на въздействие на някои планове и програми върху околната среда (по-нататък Директивата за СЕО)

Приложимо законодателство на Република България:

- Закон за опазване на околната среда
- Закон за смекчаване на последиците от изменението на климата
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за защитените територии
- Закон за водите
- Закон за почвите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за туризма
- Български национални разпоредби/ постановления за условията и реда за оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с целите на опазване на защитените зони (последно изменение, считано от 30.11.2012)
- Становище по екологична оценка № 9-5/2014 г на Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Приложимо законодателство на Република Турция:

- Закон за опазване на околната среда
- Закон за енергийна ефективност
- Закон за контрол на твърди отпадъци
- Наредбите за контрол върху замърсяването от точкови източници на земята и контрол на замърсяването на почвата; управлението на качеството на повърхността на водата; защита на влажните зони; повишаване на енергийната ефективност в използването на енергийните ресурси и енергия.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата е официално одобрена на 22 юли 2015 г. с решение № С (2015) 5280 на Европейската комисия. Първата покана за набиране на проектни предложения беше публикувана на 16 ноември 2015 г. с финансов ресурс за 2015, 2016 и 2017 г. от € 11 028 255, разпределени по приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1 „Околна среда“ – € 5 514 127,50;
- Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ – € 5 514 127,50.

През 2016 г. е изпълнена процедура по изменение на Програмата за създаване на изходни и целеви стойности на показателите за качество на постигнатите резултати, като извършеното изменение не оказва влияние върху предвидените за изпълнение приоритети и дейности, съответно не изисква изготвяне на нов доклад за стратегическа екологична оценка и ново становище по екологична оценка на МОСВ.

Общо финансирани проекти

През месеците март и април 2017 г. по Първа покана за набиране на проектни предложения бяха подписани 34 договора за субсидия с водещите партньори от допустимия регион между Република България и Република Турция на обща стойност € 8 706 522,46, разпределени по приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1 „Околна среда“ – 14 договора на обща стойност € 4 752 968,07;
- Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ – 20 договора на обща стойност € 3 953 554,39.

След процедурите по обжалване и последвалото актуализиране на класирането на подадените проектни предложения беше извършен финансов анализ на възможностите за финансиране на проекти от списъка с резерви на база на наличните средства след сключване на договорите за изпълнение на одобрените за финансиране средства.

През месеците април и май на 2017 г. бяха изпълнени процедури, които предхождат сключването на договорите за субсидия (ревизия на бюджета, обосновка на индикаторите за резултати, проверка за двойно финансиране и за съответствие с правилата за държавна помощ (само за български проекти партньори) на 10 проекти, предложени за финансиране от резервния списък, от които след приключване на процедурите по преддоговаряне бяха предложени 9 проекта за финансиране.

В периода юли – октомври 2017 г. бяха сключени 9 допълнителни договора за субсидия, финансиращи изпълнението на проекти от резервния списък на обща стойност € 1 285 762,51 разпределени по приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1 „Околна среда“ – 2 договора на обща стойност € 684 556,48;
- Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ – 7 договора на обща стойност € 601 206,03.

Окончателният брой на договорите за субсидия по Първа покана за набиране на проектни предложения е 43 на обща стойност € 9 992 284,97, от които 16 са инвестиционни проекти и 27 проекти „меки мерки“.

Веднага след подписване на договорите за субсидия на водещите партньори бяха представени за попълване въпросници за самооценка на очакваните екологични последици от предвидените в проектите дейности по отношение на шестте въпроса, касаещи екологичната оценка на проектите (въздух и климат; биоразнообразие, флора и фауна; вода; почва, население и човешко здраве; културно/ природно наследство и ландшафт). За целите на самооценката беше използван въпросникът, представен в раздел 10.2 от доклада за Екологичната оценка (ЕО), а по-долу в доклада резултатите са сравнени с очакваните последици за съответните Специфични цели според доклада за ЕО.

27 проекта за завършили дейностите си успешно през 2018 година. Един от договорите за субсидия е прекратен на с решение на Управляващия орган 11.10.2018 г., поради неизпълнение на проектните дейности и, съответно – непостигане на предвидените резултати. Дейностите по 15 проекта са планирани да завършат през 2019 година. За всички проекти е извършена екологична самооценка, съответно в края на календарната година и при завършване на проекта с финалния отчет. При нито един от проектите не се наблюдават непредвидени или неблагоприятни въздействия върху елементите на околната среда. Ефектите от изпълнените проекти са по-скоро положителни и благоприятни спрямо екологичната система, а в съответните случаи на липса на директно и индиректно въздействие върху материалната среда – неутрални.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕРКИТЕ И ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО НАМАЛЯВАНЕ И ЕЛИМИНИРАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ НЕГАТИВНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

В съответствие с точка I "Мерки и изисквания за предотвратяване и възможно най-пълно намаляване и елиминиране на възможните негативни последици от изпълнението на програмата" от Становището по екологична оценка на МОСВ, в проектните предложения трябва да са изпълнени следните изисквания:

1. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, предмет на „Програмата за трансгранично сътрудничество INTERREG - ИПП БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ 2014 - 2020 г.“, попадащи в обхвата на приложенията към ЗООС или извън тях, както и под разпоредбите на чл. 31 от ЗБР, подлежат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само след решение/ становище по ОВОС/ЕО/ОС за одобряване/ съгласуване при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, постановени с решението/ становището.
2. Развитieto на туризма следва да е съобразено с капацитета на рекреационно натоварване на територията, като се осигурят подходящо отвеждане и пречистване на отпадъчните води и управление на отпадъците.

3. Разработката на туристически пакети по Приоритетна ос 2 следва да отчита, че дейности като излети „сафари“, трасето „офроуд“ за наблюдение на редки и застрашени животински видове не са допустими, тъй като водят до значителни увреждания на околната среда и в частност – биологичното разнообразие.

Взимайки под внимание изложените по-горе препоръки, УО включва всички от тях в Насоките за кандидатстване по Първа и Втора покана за набиране на проектни предложения, а именно:

- Всички инвестиционни предложения е необходимо да представят като прикачен файл към формуляра за кандидатстване (апликационната форма) положителна оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), в случай че за предвидените дейности по ОВОС се изисква от националното законодателство. Когато съответното законодателство не изисква ОВОС, кандидатите трябва да представят декларация от съответните институции за изключение от правилото за ОВОС;
- Всички инвестиционни дейности е необходимо да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство за съответния вид строителни и монтажни работи (включително тези, свързани с развитието на туризма);
- Дейности, като "сафари" туризъм, „извън маршрути" (оф-роуд) проследяване за наблюдение на редки и застрашени видове" са включени в списъците на недопустими дейности за всички приоритетни оси. Всички препоръки, включени в оценката за въздействие върху околната среда, са надлежно предвидени още на етапа на кандидатстване и са строго съблюдавани и изпълнени като задължителен критерий при оценката и подбора на проекти за финансиране по първата покана за представяне на предложения.

В съответствие с изискванията в Насоките за кандидатите по Първа и Втора покана за набиране на проектни предложения, в случай на инвестиционни проекти, които предвиждат строителни и монтажни работи, кандидатите трябва да предоставят:

- **или** положителна оценка на въздействието върху околната среда (положително становище от компетентния орган) съгласно изискванията на националното законодателство (приложение В6.4 на формуляра за кандидатстване)
- **или** официално писмо, издадено от съответния компетентен орган ясно заявяващо, че не е необходимо извършване на ОВОС (приложение В6.4 на Формуляра за кандидатстване)

На *етап кандидатстване* всички одобрени за финансиране проекти – 9 по Първа и 15 по Втора покана, които предвиждат в обхвата си изпълнение на строително-монтажни работи (СМР), са представили необходимите документи, издадени от съответните компетентни органи (съгласно приложимото национално законодателство), като са декларирали, че за дейностите в обхвата на проектното предложение не се изисква провеждане на процедура по ОВОС, тъй като планираните дейности не засягат пряко природни местообитания и защитени територии, както и не съществува възможност за негативен ефект върху околната среда и човешкото здраве.

Останалата част от проектите, одобрени за финансиране, не предвиждат изпълнение на СМР в обхвата на дейностите си, затова за тях не се изисква ОВОС /становище от компетентните екологични организации – това касае проектите с включени „меки мерки“ в обхвата на дейностите им (27) и проектите със статус "инвестиционни", но без СМР в техния обхват на интервенция (7).

По време на *оценителния процес*, съвместимостта на проектните предложения с посочените по-горе изисквания е надлежно проверена от оценителите и само проектите, които покриват горепосочените критерии са предложени и одобрени за финансиране.

След сключването на договор за субсидия, всички проекти, финансирани по Първата покана извършиха самооценка на очакваните екологични последици от предвидените в проектите дейности по отношение на шестте въпроса, касаещи околната среда (въздух и климат; биоразнообразие, фауна и флора; води; почви; население и човешко здраве; културно/ природно наследство и ландшафт). За целите на самооценката беше използван въпросникът, заложен в раздел 10.2 от доклада за ЕО, а резултатите са сравнени с очакваните последици за съответната Специфична цел според доклада за ЕО.

Изпълняваните по Първа покана проекти през периода на 2018 г. по Специфичните цели (СЦ) на Програмата е както следва:

Приоритетна ос 1 „Околна среда“:

- Специфична цел 1.1 „Предотвратяване и смекчаване на последиците от природните и предизвиканите от човека бедствия в трансграничния район“ - 7 проекта, от които 6 инвестиционни и 1 от типа „меки мерки“;
- Специфична цел 1.2 „Подобряване на капацитета за опазване на природата, устойчиво използване и управление на общите природни ресурси чрез съвместни инициативи в трансграничния район“ - 9 проекта, от които 4 инвестиционни и 5 от типа „меки мерки“;

Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“:

- Специфична цел 2.1 „Повишаване на туристическата привлекателност на трансграничния район чрез по-добро използване на природното, културното и историческото наследство и свързаната с него инфраструктура“ - 6 инвестиционни проекта;
- Специфична цел 2.2 „Повишаване на потенциала за трансграничен туризъм чрез развитие на общи дестинации“ - 10 проекта от типа „меки мерки“;
- Специфична цел 2.3 „Увеличаване на работата в мрежа за развитие на устойчив туризъм чрез инициативи за трансгранично сътрудничество“ - 11 проекта (1 прекратен договор за субсидия) от типа „меки мерки“.

Втората покана за набиране на проектни предложения беше публикувана на 10.01.2018 г. Общата сума на Поканата е 15 650 351,00 евро. С Решение на Съвместния комитет за наблюдение от 13.12.2018

Управляващият орган стартира процедури, които предхождат сключването на договорите за субсидия (ревизия на бюджета, обосновка на индикаторите за резултати, проверка за двойно финансиране и за съответствие с правилата за държавна помощ (само за български проекти партньори). Предложени за финансиране са 34 проекта за финансиране:

- Приоритетна ос 1 "Околна среда" – 10 инвестиционни проектни предложения и 9 проектни предложения от типа „меки мерки“ на обща стойност 5 117 446,36 евро;
- Приоритетна ос 2 "Устойчив туризъм" – 11 инвестиционни проектни предложения и 4 проектни предложения от типа „меки мерки“ на обща стойност 5 269 570,74 евро;

През третото тримесечие на 2019 г. предстои сключване на договорите за субсидия по втората покана. Таблицата по-долу представя обобщена информация относно извършената самооценка на финалния етап на изпълнение на 27 договора по Първа покана, завършили през 2018 г. и самооценка, извършена в края на едногодишния период на 15 проекта, чиито дейности приключват през 2019 г.

ПОДРОБНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА САМООЦЕНКА НА ПРОЕКТИТЕ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ / шаблон /

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
ПО 1 СЦ 1.1	Въздух и Климат	+	3	4	0	0	По три проекта се предвиждат доставки на ново противопожарно оборудване, което ще подобри възможностите за борба с пожарите, за предотвратяване и смекчаване на последиците от пожари. Предвидените мерки ще доведат до положителен ефект за околната среда и намаляване на замърсяването на въздуха. Очаква се останалите проекти да имат неутрален ефект спрямо околната среда по отношение на въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	3	4	0	0	Предвидените по три от проектите дейности, свързани с предотвратяване и смекчаване на последиците от природните и причинените от човека бедствия ще имат позитивно въздействие върху съхраняването на биоразнообразието, фауната и флората в трансграничния район. Останалите проекти биха имали неутрален ефект.
	Води	0	1	6	0	0	Повечето проекти ще имат неутрален ефект по отношение

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последиви	Неутрални (0) екологични последиви	Негативни (-) екологични последиви	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
							на водите.
	Почви	0	1	6	0	0	Повечето проекти ще имат неутрален ефект по отношение на почвите.
	Население и човешко здраве	+	3	4	0	0	Част от проектите ще окажат влияние върху осведомеността и насърчаването на еко-съобразно поведение на гражданите чрез съвместни инициативи и обучения, свързани с предотвратяване и смекчаване на последиците от природните и причинените от човека бедствия. Останалите проекти ще имат неутрален ефект по отношение на населението и човешкото здраве.
	Култури / Природно наследство и ландшафт	0	1	6	0	0	Повечето проекти по СЦ 1.1 не предвиждат дейности, които ще имат пряко позитивно въздействие чрез мерките за съхранение и защита на културното и природно наследство и ландшафта.
ПО 1 СЦ 1.2	Въздух и Климат	+	4	5	0	0	Четири от проектите включват дейности, които ще доведат пряко до подобряване на екологичните условия в територии от трансграничния регион и повишаване капацитета за опазване и устойчиво

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
							използване на водните ресурси.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	7	2	0	0	По-голямата част от проектите по СЦ 1.2 ще имат позитивни последици върху биоразнообразието, фауната и флората. По тях са предвидени мерки за управление на битови отпадъци и почистване на речни корита, което непряко ще спомогне за съхранение на екосистемите.
	Води	+	5	4	0	0	Дейностите по пет от проектите биха имали положителни последици върху водите. Предвидени са инвестиционни мерки - дейности по почистване и укрепване на водни басейни, закупуване на оборудване и разработване на съвместни планове за действия, свързани с управление на отпадъци.
	Почви	+	5	4	0	0	Изпълнението на дейностите в пет от проектите се очаква да има позитивни последици спрямо опазване/подобряване на състоянието на почвата. Останалите проекти биха имали неутрален ефект.
	Население и човешко здраве	+	6	3	0	0	По-голямата част от проектите биха имали ефект върху насърчаването на устойчивото управление на отпадъците, като по този начин ще осигурят

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
							позитивни последици за населението и човешкото здраве.
	Култури / Природно наследство и ландшафт	+	4	5	0	0	Четири от проектите се очаква да имат непреки позитивни последици спрямо културно / природното наследство и ландшафта, чрез изпълнение мерки за управлението на отпадъците и опазване на природата.
ПО 2 СЦ 2.1	Въздух и Климат	0	1	5	0	0	Повечето проекти по СЦ 2.1 биха имали неутрален ефект спрямо въздуха и климата. Изпълнението на дейностите по един от проектите би имал непряк положителен ефект върху намаляването на замърсяването на въздуха.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	3	3	0	0	За част от проектите се очаква да имат непреки позитивни последици спрямо съхраняването на биоразнообразието в трансграничния регион. Останалите проекти биха имали неутрален ефект.
	Води	0	1	5	0	0	Повечето проекти по СЦ 2.1 биха имали неутрален ефект спрямо водите. Изпълнението на дейностите по един от проектите би имал непряк положителен ефект върху устойчивото управление на водните ресурси.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
	Почви	0	0	6	0	0	Очаква се всички проекти от СЦ 2.1 да имат неутрални последици по отношение на околната среда, тъй като не са предвидени дейности засягащи почви.
	Население и човешко здраве	0	0	6	0	0	Очаква се всички проекти от СЦ 2.1 да имат неутрални последици по отношение на околната среда, тъй като не са предвидени дейности засягащи население и човешко здраве.
	Култури / Природно наследство и ландшафт	+	6	0	0	0	Всички проекти по СЦ 2.1 предвиждат положителен принос към увеличаване на туристическата привлекателност на региона чрез подобряване на състоянието на природното и културното наследство и свързаната с него инфраструктура.
ПО 2 СЦ 2.2	Въздух и Климат	0	0	10	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.2 не са предвидени дейности, засягащи въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	0	1	9	0	0	Един от проектите би имал положителен ефект върху опазването на биоразнообразието. Останалите проекти биха имали неутрален ефект.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
	Води	0	1	9	0	0	Един от проектите би имал положителен ефект върху опазването на водните ресурси. Останалите проекти биха имали неутрален ефект.
	Почви	0	0	10	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.2 не са предвидени дейности, засягащи почвите.
	Население и човешко здраве	0	0	10	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.2 не са предвидени дейности, засягащи населението и човешкото здраве.
	Култури / Природно наследство и ландшафт	0	7	3	0	0	По-голямата част от проектите биха имали положителен принос към насърчаването на устойчивото използване на природните ресурси и развитието на алтернативни форми на туризъм.
ПО 2 СЦ 2.3	Въздух и Климат	0	0	11	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.3 не са предвидени дейности, засягащи въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	0	0	11	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.3 не са предвидени дейности, засягащи биоразнообразие, фауна и флора.
	Води	0	0	11	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.3 не са предвидени дейности, засягащи водите.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последиви	Неутрални (0) екологични последиви	Негативни (-) екологични последиви	Както положителни така и отрицателни (+/-)	
	Почви	0	0	11	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.3 не са предвидени дейности, засягащи почвите.
	Население и човешко здраве	+	0	11	0	0	По проектите, финансирани по СЦ 2.3 не са предвидени дейности, засягащи населението и човешкото здраве.
	Култури / Природно наследство и ландшафт	+	8	3	0	0	Осем от проектите ще имат положителен принос към развитието на устойчив туризъм, чрез инициативи насърчаващи устойчивото използване на природните ресурси, културното и историческо наследство.

РЕЗЮМЕ на отговорите по оценка на екологичното съответствие на проектните предложения, на база на подадените от водещите партньори
контролни листове за проверка на съвместимостта / шаблон /

ОБЩО	Въздух и климат	Биоразнообразие Фауна и Флора	Води	Почви	Население и човешко здраве	Културно/Природно наследство и ландшафт
+	8	14	8	11	9	26
-	0	0	0	0	0	0
0	35	29	35	32	34	17
+/-	0	0	0	0	0	0

Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Екологични въпроси / показатели (индикатори)	Отговори / Коментари
Въздух и Климат	Проектите ще имат ли ефект върху намаляване на замърсяването на въздуха?	Отражение върху намаляване замърсяването на въздуха се очаква да имат проектите по Приоритетна ос 1 „Околна среда“, Специфична цел 1.1 „Предотвратяване и смекчаване на последиците от природни и предизвикани от човека бедствия в трансграничния регион“. По първата покана за проектни предложения се изпълняват няколко проекта насочени към предотвратяване на горски пожари и може да се счита, че имат индиректно въздействие върху опазването на въздуха и климата.
	Проектите ще имат ли ефект върху намаляването на вредните емисии (GHG) във въздуха?	Проектите, изпълнявани по Специфична цел 1.1 се очаква да имат ефект върху намаляване на вредните емисии във въздуха чрез постигане на висока ефективност в гасенето на пожари със закупуването на съвременни средства за борба с природните бедствия. Инвестициите за изграждане на съоръжения за наблюдение и ранно оповестяване на горски пожари също се очаква да имат позитивен ефект върху намаляване на вредните

<p>Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)</p>	<p>Екологични въпроси / показатели (индикатори)</p>	<p>Отговори / Коментари</p>
		<p>емисии във въздуха чрез съкращаване на времето за гасене на възникнали пожари.</p>
	<p>Проектите ще имат ли ефект върху подкрепата за екологично чист транспорт?</p>	<p>В обхвата на изпълняваните по Специфична цел 1.1 проекти се предвижда доставката на специализирани транспортни средства за целите на превенцията и борбата с природни и антропологични бедствия. Закупуването на нови автомобилни превозни средства, произведени в съответствие със съвременните екологични изисквания е възможно да се определи и като подкрепа за осигуряване на екологично чист транспорт.</p>
	<p>Проектите ще имат ли ефект върху повишаване на ефекта от насърчаване на борбата с горските пожари и тяхното управление и превенция?</p>	<p>Проектите, изпълнявани по Първата покана по Специфична цел 1.1 са пряко насочени към интервенции за превенция и борба с горските пожари. Предвидени са за изпълнение строителни дейности по изграждане на наблюдателни съоръжения – кули за топлинно сканиране с голям периметър на действие и автоматично оповестяване за огнища на пожари. В обхвата на изпълняваните проекти са планирани доставки на високо специализирано оборудване за гасене на пожари вкл. и за дистанционно управляемо наблюдение за овладяване разпространението им.</p>
	<p>Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на отговорно поведение на обществото чрез въвличане на гражданите в борбата с изменението на климата?</p>	<p>Планираните в рамките на проектите по Специфична цел 1.2. „Подобряване на капацитета за опазване на природата, устойчиво използване и управление на общи природни ресурси чрез инициативи за сътрудничество в трансграничния регион“ съвместни инициативи имат директен ефект за насърчаване на целевите групи към опазване на околната среда и борбата с изменението на климата. По част от проектите се предвижда разработването на дългосрочни планове и стратегии с трансграничен обхват целящи изграждане на обществени нагласи и отговорно поведение за опазване на природата. Меки мерки по проектите от Специфична цел 1.1. „Предотвратяване и смекчаване на последиците от природни и предизвикани от човека бедствия в трансграничния регион“ за провеждане на семинари и обучения, изграждането на работни групи и мрежи за сътрудничество също са с тематична насоченост по проблемите на опазването на околната сред в т.ч и изменението на климата.</p>

<p>Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)</p>	<p>Екологични въпроси / показатели (индикатори)</p>	<p>Отговори / Коментари</p>
<p>Биоразнообразие, фауна и флора</p>	<p>Проектите ще имат ли ефект върху опазването на биологичното разнообразие, местообитания и екосистеми и техните услуги?</p>	<p>Проекти, изпълнявани по Специфична цел 1.2. „Подобряване на капацитета за опазване на природата, устойчиво използване и управление на общи природни ресурси чрез инициативи за сътрудничество в трансграничния регион“ се очаква да имат директен ефект върху опазването на биологичното разнообразие и екосистемите. Чрез изпълнението на възстановителни инвестиционни мерки по поречието на реки и при крайморски езера се цели запазване на естествените местообитания и възстановяването на равновесието в екосистемите. Проектите по Специфична цел 1.1. „Предотвратяване и намаляване на последиците от природни и предизвикани от човека бедствия в трансграничния регион“ също се очаква да имат косвен ефект върху опазване на екосистемите чрез изпълняваните по тях мерки за превенция от бедствия.</p>
	<p>Проектите ще имат ли ефект върху намаляването на загубата на биологично разнообразие?</p>	<p>Проекти по Специфична цел 1.2 се очаква да имат ефект върху намаляване на загубата на биологично разнообразие предвид инвестиционна дейност с дългогодишен хоризонт на въздействие, която се осъществява по тях. Меки дейности с насоченост към оценка на състоянието и набелязване на мерки за защита на застрашени видове, като орхидеята също се счита, че могат в бъдеще да имат ефект върху запазване на биологичното разнообразие.</p>
	<p>Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на отговорно поведение на обществото чрез въвличане на гражданите в опазването на биоразнообразието и природните зони?</p>	<p>Включени в рамките на проекти по Специфична цел 1.2 мероприятия за повишаване на капацитета на общностите за опазване на околната среда и устойчиво използване на природните ресурси, като семинари, дискусии, кръгли маси и уеб базирани платформи, кампании по почистване, кръжоци за деца и младежи се очаква да имат директен ефект върху насърчаване на отговорното отношение на обществото за опазване на биоразнообразието и природните зони.</p>
	<p>Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на туризма, което ще осигури висока степен на опазване на околната среда?</p>	<p>Дейности в обхвата на Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“, Специфична цел 2.2 „Увеличаване на трансграничния туристически потенциал чрез разработване на общи дестинации“ и Специфична цел 2.3. „Увеличаване на мрежата за развитие на устойчив туризъм чрез инициативи за трансгранично сътрудничество“ се очаква да имат ефект върху насърчаване на еко туризма и туризма с цел опазване на околната среда, като</p>

Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Екологични въпроси / показатели (индикатори)	Отговори / Коментари
		зелени училища и училища на открито, целящи да възпитат подрастващите в отговорно отношение към околната среда.
Води	Проектите ще имат ли ефект върху подобряването на екологичното и химичното състояние на водните тела?	Проекти в обхвата на Специфична цел 1.1. се очаква да имат директен ефект върху екологичното и химичното състояние на водните тела чрез реализирането на инвестиционни дейности по повишаване на проводимостта на речни корита, почистване, възстановяване на естествени протоци за воден обмен и др.
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на устойчивото използване на водните ресурси?	Не се очаква проекти да имат директен ефект върху устойчивото използване на водните ресурси. Индиректен ефект е възможен чрез изпълнение на дейности по разработване на съвместни планове за мониторинг на водните басейни и осигуряване на устойчивост на екологичното им състояние в обхвата на Специфична цел 1.2.
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на устойчивото използване на устойчив туризъм в посока опазване на водните ресурси?	Не се очаква ефект за насърчаване на туризма в посока опазване на водните ресурси
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на отговорно поведение на обществото чрез въвличане на гражданите в устойчивото използване на водите?	Може да се очаква индиректен ефект в резултат на някои от дейностите за насърчаване опазването на околната среда рефериращи към кръговрата на водата и състоянието на питейните водни запаси
Почви	Проектите ще имат ли ефект върху запазването на функционалността на почвата?	Не се очаква проекти по Програмата да имат ефект върху запазването на функционалността на почвата.
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на устойчивото ползване на почвените ресурси?	Меки дейности по промотиране на „Органичното производство“ в рамките на проекти по Специфична цел 1.2 може да имат индиректен ефект върху устойчивото ползване на почвените ресурси.
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на устойчивия туризъм към опазване на земята?	Не се очаква проекти да имат ефект върху устойчивия туризъм с насоченост към опазване на земята
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на отговорно поведение на обществото чрез повишаване на познанията и съзнанието за опазване на почвата?	Не се очаква ефект върху повишаване на познанията и съзнанието за опазване на почвата
Население и човешко здраве	Проектите ще имат ли ефект върху намаляването на заболявания, причинени от природни бедствия?	Проектите в обхвата на Специфична цел 1.1. се очаква да имат директен ефект върху намаляване на заболявания причинени от природни бедствия поради реализирането на саниращи мероприятия по в обхвата на водните тела и течения. Меки мерки насочени към повишаване на капацитета за реакция в условията на наводнения също биха имали ефект върху

Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Екологични въпроси / показатели (индикатори)	Отговори / Коментари
	Проектите ще окажат ли влияние върху повишаването на контрола върху екологични рискове и опасности свързани със здравето?	намаляване на заболяванията и превенция на човешкото здраве Проектите по Специфична цел 1.1. имат директен ефект върху контрола на опасностите, застрашаващи човешкото здраве. Инвестиционните дейности за предотвратяване на наводнения, превенцията и потушаването на пожари, както и доставката за високо технологично оборудване за нуждите на специализирани регионални звена целят защита и безопасност на населението.
	Проектите ще окажат ли влияние върху насърчаването на превенция на риска и управлението на природни и причинени от човека бедствия?	Множество мерки за разработване на съвместни планове за оценка на риска от бедствия, стратегии за превенция и намаляване на отрицателното въздействие от природни и причинени от човека бедствия вкл. установяването на трансгранични мрежи за обмяна на опит и информация по Специфична цел 1.1. ще окажат директен положителен ефект.
	Проектите ще окажат ли влияние върху насърчаването на устойчивото управление на отпадъците, за да се защити здравето на хората?	Изпълняваните в рамките на Специфична цел 1.2 дейности за доставка на оборудване за събиране на отпадъци ще окажат ефект върху насърчаването на устойчивото управление на отпадъците в т.ч. и в контекста на защита здравето на човека.
	Проекта ще окаже ли влияние върху насърчаването на екологично отговорно поведение на обществото чрез въвличане на гражданите в решаването на проблемите на околната среда?	Всички проекти по Специфична цел 1.2 и някои от дейностите на проекти по Специфична цел 1.1 ще окажат директен положителен ефект върху насърчаване на екологично отговорно поведение на обществото. Повечето от тях имат за цел да поощрят гражданите към активна роля при взимането на решения по проблемите на околната среда.
Култури / Природно наследство и ландшафт	Проектите ще имат ли ефект върху опазване и възстановяване на културното и природно наследство?	Проектите в обхвата на Специфична цел 2.1 са с основна насоченост към повишаване на атрактивността на културното и природно наследство чрез мерки за неговото опазване и възстановяване като инвестиционни дейности осигуряващи достъп, консервация и реставрация, социализация на средата.
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на устойчиво управление и планиране на културните и природните ландшафти?	Освен проектите по Специфична цел 2.1, така и проектите по Специфична цел 2.2 „Увеличаване на трансграничния туристически потенциал чрез разработване на общи дестинации“ имат директен ефект върху насърчаване на устойчиво управление на културни и природни ландшафти. Инвестиционните дейности по дългосрочно и общодостъпно експониране на обекти на културното наследство се допълва от меките дейности за промотиране на природни ландшафти чрез включване им в туристически дестинации, уеб базиран

Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Екологични въпроси / показатели (индикатори)	Отговори / Коментари
		платформи и като места за провеждане на публични инициативи за културен обмен.
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на устойчивото използване на природните ресурси за постигане на устойчив туризъм?	Повечето от проектите по Специфична цел 2.1, 2.2 и 2.3 са с насоченост към използването на природните ресурси за насърчаване развитието на устойчив туризъм
	Проектите ще имат ли ефект върху насърчаването на отговорно съзнание на обществото чрез повишаване на познанията и съзнанието за опазване и защита на културното наследство и ландшафт?	Всички проекти по Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ се очаква да имат ефект върху повишаване на съзнанието на обществото за културното или природното наследство в частност и за тяхното опазване.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕРКИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Таблицата по-долу дава обобщена информация за степента на изпълнение на показателите за ЕО в рамките на програмата, както е представено в раздел 10.1 на доклада за ЕО.

Номер на изходен показател	Индикатор / Показател (наименование на индикатора)	Мерна единица	Целева стойност (2023)	Годишна стойност								Източник на информацията	
				2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
ИП 1.1.1	Брой на интервенции, свързани с превенция на риска и управлението на природни бедствия и бедствия причинени от човека	Брой	3	0	0	0							Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 1.1.2	Брой на съвместни стратегии / общи насоки, обучения, информационни кампании, обмяна на опит за превенция на риска и управлението на природни и причинени от човека опасности и бедствия	Брой	6	0	0	14							Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите

ИП 1.1.3	Население, благоприятно повлияно от мерките срещу наводнения (брой)	Брой	290 000	0	0	0						Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 1.2.1	Брой на защитените природни територии, обхванати от интервенции	Брой	5	0	0	7						Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 1.2.2	Брой на инициативите за защита на природата, обучения, обмен на опит и ноу-хау, съвместни кампании за повишаване на осведомеността, планове за управление на защитените територии.	Брой	28	0	0	8						Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 2.1.1	Обща дължина на реконструирани или модернизираны пътища за достъп до природни, културни и исторически места за туризъм.	Километр и	5	0	0	0						Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 2.1.2	Обща дължина на новопостроени, реконструирани или модернизираны колоезачни маршрути / пешеходни алеи	Километр и	0.26	0	0	0						Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 2.1.3	Брой новопостроени / реконструирани съоръжения в / водещи до туристически обекти в допустимия трансграничен регион	Брой	10	0	0	0						Тримесечни и финални доклади за напредъка по проектите
ИП 2.1.4	Брой реконструирани / възстановени културни и исторически туристически обекти в допустимия трансграничен район	Брой	15	0	0	0						Тримесечни и финални

													доклади за напредъка по проектите
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ (АКО ИМА ТАКИВА)

Всички конкретни мерки и изисквания за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно елиминиране на евентуални негативни последствия от изпълнението на Програмата заложи в Становището по екологичната оценка на МОСВ са надлежно изпълнени както по време на етапа на кандидатстване, оценка и подбор, така и по време на изпълнение на проектите. По-специално, **всичките 9 проекта (предвиждащи СМР), които са приключили дейности си през 2018 г. и онези от тях които са в процес на реализация,** са представили необходимите екологични документи, издадени от съответните компетентни органи (в зависимост от приложимото национално законодателство). Представените документи показват неоспоримо, че планираните дейности няма да окажат влияние на естествените местообитания и защитени територии, както и че не съществува възможност за негативен ефект върху околната среда и човешкото здраве.

За подобряване на въздуха и климатичните условия се постига въздействие по СЦ 1.1 „Предотвратяване и смекчаване на последиците от природните и предизвиканите от човека бедствия в трансграничния район“. Специфичната цел е с насоченост към дейности, свързани с управление при бедствия, превенция и мерки за намаляване на риска, което води до намаляване на замърсяването на въздуха. СЦ 1.2. цели да подобри капацитета за опазване на природата, устойчиво използване и управление на общите природни ресурси чрез съвместни инициативи за повишаване на осведомеността за предотвратяване на рискове при природни и предизвикани от човека бедствия. Чрез изпълнението на възстановителни инвестиционни мерки по поречието на реки и при крайморски езера, се цели запазване на естествените местообитания и възстановяването на равновесието в екосистемите.

Позитивното въздействие спрямо населението и човешкото здраве е свързано с резултатите от осъществяване на проекти по СЦ 1.1 и СЦ 1.2, докато останалите проекти оказват неутрално влияние върху намаляването на зарази. Проектите по ПО 1 допринасят за отговорното отношение на широката общественост спрямо различните видове замърсяване на въздуха, водата и почвата. Те стимулират прояви на отговорно отношение на обществото, спрямо контрола върху здравните рискове и бедствията, свързани с промяната на околната среда. Проектите по Специфична цел 1.1 имат директен ефект върху контрола на опасностите, застрашаващи човешкото здраве. Инвестиционните дейности за предотвратяване на наводнения, превенцията и потушаването на пожари, както и доставката за високотехнологично оборудване за нуждите на специализирани регионални звена, целят защита и безопасност на населението. Изпълняваните в рамките на Специфична цел 1.2 дейности за доставка на оборудване за събиране на отпадъци ще окажат ефект върху насърчаването на устойчивото управление на отпадъците, в т.ч. и в контекста на защита здравето на човека.

За въздействието върху биоразнообразие, фауна и флора допринасят дейности, изпълнявани по ПО 1, които оказват положителен ефект, тъй като се провеждат в защитени територии. Предвидени са и дейности за осведомяване и за изграждане на капацитет за опазване на природното наследство. Проекти по Специфична цел 1.2 да имат ефект върху намаляване на загубата на биологично разнообразие предвид инвестиционна дейност с дългогодишен хоризонт на въздействие, която се осъществява по тях. За „меки“ дейности с насоченост към оценка на състоянието и набелязване на мерки за защита на застрашени видове, като орхидеята, също се счита, че могат в бъдеще да имат ефект върху запазване на биологичното разнообразие.

Относно почвите, повечето проекти имат неутрален ефект по опазване на почвените ресурси. Проекти ПО 1 са оценени с позитивен ефект върху опазването на свойствата на почвата, във връзка с дейности, осигуряващи превенция и мерки за намаляване на риска, което води до намаляване на замърсяването.

Върху културното и природното наследство и ландшафти позитивно въздействат предимно проекти по ПО 2 за опазването, възстановяването и надграждането на природните и културно-историческите обекти. Проектите по Специфична цел 2.1 и Специфична цел 2.2 имат директен ефект върху насърчаване на устойчиво управление на културни и природни ландшафти. Инвестиционните дейности по дългосрочно и общодостъпно експониране на обекти на културното наследство се допълват от „меките“ дейности за промотиране на природни ландшафти чрез включване им в туристически дестинации, web базирани платформи и провеждане на публични инициативи за културен обмен.

Повечето от проектите по Специфична цел 2.1, 2.2 и 2.3 са с насоченост към използването на природните ресурси за насърчаване развитието на устойчив туризъм

Очаква се всички проекти по Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ да имат ефект върху повишаване на съзнанието на обществото за културното или природното наследство в частност и за тяхното опазване.

Според препоръките, предоставени в становището за околна среда, дейности като „сафари“ туризъм, „оф-роуд“ трекинг за наблюдаване на редки и застрашени видове не са предвидени в договорените проекти. В допълнение, реализираните инвестиции са в съответствие с националното законодателство за съответните видове строителни дейности (вкл. тези свързани с развитието на туризма, опазване на природното и културно наследство, управление на отпадъците и др.).

Всички препоръки, изложени в становището по екологична оценка, изготвени от Министерството на околната среда и водите на Република България, са стриктно спазвани във всеки етап на кандидатстване, оценка и подбор на проектите, предложени за финансиране по ИНТЕРРЕГ – ИПП програмата за трансгранично сътрудничество България-Турция за 2014 — 2020 г.

Като се има предвид гореизложеното, може да се заключи, че към настоящия момент не е необходимо предприемане на корективни мерки, тъй като всичките финансирани по първата покана 43 проекта, които са били в процес на изпълнение през 2018 г. са в съответствие с очакванията на отчета за ЕО и нито един от тях няма да окаже негативен ефект върху околната среда по поставените шест екологични проблема.